

Camino Academie over Gastvrijheid, 10 december 2015

Huberta Wiertsema

Pelgrim. Kopje Thee?

Onderweg van Istanbul naar Iskenderun (op de grens van Syrië), 4e etappe, 2012, van Saint Jean Pied de Port naar Jeruzalem.

Chai, chai, gebaard een oudere man ons vanuit het theehuis. Doen? Even later zitten aan de thee en in vol gesprek met Ahmed, en Francais, ...want hij werkt ruim 30 jaar voor Renault in Bilancourt, Paris. We spreken over zijn werk, zijn kinderen, leven in de voorsteden, de terugkomst naar zijn geboortedorp, onze bestemming, de tombe van Ibrahim, onze gemeenschappelijke aartsvader, moslims en christenen, Allah Akbar, God is groot,... en met een hartelijke omhelzing neem hij na een half uurtje afscheid van Arno, ... attend, attend, hij verdwijnt in het huis aan de overkant en komt terug met druiven, appels en een doosje verse eieren voor onderweg. Bonne Route! Salam Aleikum- Aleikum Salam! Vrede over u!

Misschien is dit de kern van gastvrijheid, belangeloos gekend worden als mens. Even uitgetild worden boven het pelgrim, vreemdeling zijn. Van een voorbijganger even iemand, een “ik” worden, een ander ontmoeten, de Ander ... Gezegend lopen we verder, verrijkt, de wereld lijkt, nee is mooier dan daarvoor, onze energie stroomt ... En hoe vaak komen we dit niet tegen op deze reis.

Chai, chai! pelgrim, kopje thee? Zo simpel, zo eenvoudig, zo rijk!

Even voorstellen:

Ik ben Huberta, pelgrim en herbergier.

In 2003 begon ik samen met Arno mijn man een herberg. Aanleiding was de teleurstelling van Arno in zijn werk als manager bij de overheid in het teruglopende nivo van dienstbaarheid aan de samenleving. Hij nam ontslag. Hij was weg van iets.

Nog niet op weg naar iets nieuws. Ik stelde voor samen de Via de Plata te gaan lopen. “Misschien wil je wel iets heel anders gaan doen met je leven?” grapte ik om hem mee te krijgen. Niet wetende dat dit ons hele leven zou veranderen. Want na twee weken begonnen Arno zijn ogen te glimmen: “Zullen we een herberg beginnen, van voor en door pelgrims?”. 2003 (huis) Arno bleek nog steeds een manager/ontwikkelaar want negen maanden later hadden we een huis gekocht in SJPdP, Baskenland aan de voet van de Pyreneeën en begonnen we met de verbouwing.

Herberg L'Esprit du Chemin ... 2003

Herberg L'Esprit du Chemin ... 2013

Zes maanden vrijwilliger – zes maanden de kost verdienen vanuit Arnhem.

Nu 13 seizoenen later hebben we met ruim 300 andere vrijwilligers meer dan 29.000 pelgrims ontvangen . Vorig jaar verkochten we de herberg aan onze Baskische vrienden en vertrokken we naar Le Chemin, een gehuchtje 25km ten zuiden van Vézelay om een nieuwe pelgrimsplek te creëren.

Vraagstelling

De vraagstelling van deze dag vat ik zelf samen als:

- staat gastvrijheid onder druk van commercie?
- veranderen de pelgrims onder druk van de massaliteit?

Graag wil ik dit illustreren door hier onze ervaringen tegenover te zetten.

En om het voor onszelf nog wat scherper te maken hebben wij ons de vraag gesteld of wij om die reden 'gevlucht' zijn van Saint Jean Pied de Port naar Le Chemin?

We bedachten dat het ook mooi zou zijn geweest om tegenover onze ervaringen vanuit een kleine herberg, ook iemand te zetten met ervaringen vanuit een grote herberg., zoals Roncesvalles, waar het genootschap actief is. Ik wil u hiertoe van harte toe uitnodigen.

Goed, als dit ons thema is ... wat betekent dat dan voor ons?

Ook in Saint Jean Pied de Port hebben we de veranderingen meegemaakt. Toen wij begonnen waren er drie herbergen - ruim 17.000 pelgrims. Toen wij vertrokken: meer dan veertien herbergen - bijna 51.000 pelgrims.

En de collega's mopperden steeds meer over :

- de veranderende mentaliteit van de pelgrims,
- hun veeleisendheid,
- onbeschoft gedrag. C'est dégueulasse!

Ook wij zagen de veranderingen:

- internet werd steeds belangrijker voor de pelgrim
- de camino werd steeds internationaler
- en er kwamen steeds meer files voor onze deur opgesteld voor het pelgrimsbureau bij ons aan de overkant.

Maar herkenden wij de klachten van onze collega's? Nee, absoluut niet!

Wellicht door de manier waarop we hiermee zijn omgegaan.

Een aantal voorbeelden ter illustratie.

In 2003 formuleerden wij onze missie:

**L'Esprit du Chemin is
een herberg voor en door vrijwilligers
die gastvrijheid en onderdak biedt
in een traditie van eenvoud, kwaliteit en inspiratie.**

Detail van het schilderij De zeven werken van barmhartigheid, door: Meester van Alkmaar, 1504 (Rijksmuseum, Amsterdam).

Dit bleef steeds ons referentiepunt, ook nu bij alle beslissingen rond de verbouwing. Destijds kozen we voor een kleine herberg: achttien gasten, vier vrijwilligers. Eens kwam het huis achter ons vrij ... we overwogen te vergroten ... niet gedaan. Denk groot, doe klein: kies voor de menselijke maat. Hoe krijgt dit vorm?

100% vrijwilligerswerk - geen winst oogmerk - in de geest van de weg

Ik vertelde al een kleine 300 mensen, internationaal: klussen, schoonmaken, welkom heten, boodschappen doen, was ophangen, afwassen, groente snijden, koken, afwassen ... zeven dagen per week, altijd open van half zeven tot tien in de avond, bloemen op tafel, een schoon huis, ... wie schoon doet, schoon ontmoet!

Een persoonlijk ontvangst

Elke gast wordt persoonlijk welkom geheten, dat begon al bij de reserveringen waarbij we iedereen zelf terugschrijven. We maakten een interactief deel op onze website en ook Facebook richtten we in als ontmoetingsplaats voor onze gasten.

En bij aankomst in de herberg jawel met een kopje thee, biertje, glaasje wijn. Wie ben jij, wie zijn wij en hoe gaat het hier. De tijd nemen.

Een rondleiding door huis en tuin, inspiratie huisje ...

En uitdrukkelijk is dit ook niet persé het moment van stempelen, en betalen ... kan, maar kom eerst maar aan, voel je thuis, maak je plekje, ontmoet andere mensen, bezoek het stadje, het pelgrimsbureau: dat komt later wel.

Overigens in Saint Jean Pied de Port hebben we al die jaren steeds 20 euro gevraagd voor het hele verblijf, driegangen menu en ontbijt. In Le Chemin zijn we overgegaan op onze langgekoesterde wens om te werken met donativo's.

Ik noem je bij je naam

In Saint Jean trof de pelgrim op zijn bed een persoonlijk welkomkaartje met zijn naam. Een bijzonder moment, niet dikwijls rolde een traan ... ik word verwacht, ik word gekend, genoemd ... na zo'n lange reis.

Bijkomend voordeel: geen gedoe met de verdeling van de bedden, geen run van de hardlopers op de beste plaatsen, etcetera. Zelf vond ik het een sport worden om elke dag bij de avondmaaltijd alle voornamen te kennen, de volgende dag was ik ze kwijt. Maar goed: weer 18 nieuwe mensen!

Geen bordjes met geboden of verboden

Door deze persoonlijke aanpak en de logica in de inrichting en indeling van het huis was het ook overbodig om overal bordjes aan te brengen. Zelfs onze herbergiers-etage had geen bordje als verboden toegang of privé ... en slechts een keertje hebben we iemand in onze douche aangetroffen ;-)
Bovendien was het opvallend dat deze aanpak voor iedereen duidelijk was of je nu uit Korea, Australië, Brazilië of Italië kwam!

Samen eten - Ontmoetingsmoment

Elke avond beginnen we de maaltijd met een apéro, waarbij we met elkaar kennismaken. Wij herbergiers eten altijd met de pelgrims mee.

Symbolisch is dat we soeplepel of het mes voor de hartige taart altijd aan een van de gasten geven: wil jij ronddelen? en zelf gaan zitten. Samen zijn, samen doen, samen eten, een moment sacré en tot besluit jawel een kopje thee!

Wil jij delen?

Niet bij brood, bed en bad alleen

Omdat in Saint Jean Pied de Port driekwart van alle pelgrims starters zijn is de herberg vooral ook een initiatieplek. Een inwijding tot pelgrim.

Vaak ontmoet je hier de eerste andere pelgrims, komt je droom werkelijk tot leven, en, niet te onderschatten, wacht je de spannende overtocht over de Pyreneeën.

Het stimuleerde ons om de nadruk te leggen op rust, hulp bij vragen en een opstapje naar de innerlijke reis.

Zo zorgden we voor een rustige en logische inrichting. Begonnen we de maaltijd met een mooi moment van stilte. Zo hebben we het kippenhok verbouwd tot inspiratie huisje.

Werd de met gras overwoekerde tuin een plek met zitjes en uitzicht op de bergen. En starten we een kunstproject om persoonlijk start van de camino te markeren.

Ook maakten we inspiratiekaarten – gebaseerd op “De reis van de held” van Joseph Campbell - als stimulans, reisgenoot voor de innerlijke reis.

Kortom: denk groot, doe klein.

En: actie is reactie.

Je kan een herberg zo organiseren dat het duidelijk uitnodigt om gastheer en gast te worden. Om elkaar werkelijk te begroeten en te ontmoeten.

Gastvrijheid: ideaal & werkelijkheid

Zijn wij gevlucht voor de commercialiteit en de massaliteit?

Voordat ik deze vraag ga beantwoorden wil ik even terug gaan naar het moment waarop we de herberg gingen verkopen. Begin vorig jaar. We hebben deze ook aangeboden aan het genootschap, immers zij koesterde lang de wens om een eigen herberg aan de camino te hebben.

Een van de argumenten om het niet te doen was dat er geen witte plekken op de camino meer te vinden zijn. Slaapplaatsen genoeg, de noodzaak was verdwenen.

Voor de goede orde, het is goed zo: we hebben de herberg verkocht aan onze Baskische vrienden, wat heel fijn is.

En wij begrijpen dit standpunt. Hoewel, er zijn misschien voldoende bedden op de camino, maar is er ook voldoende kwaliteit? Zijn het juist niet de herbergen waar iets bijzonders geboden wordt, samen zingen, vieren, koken, eten ... de ervaringen, die later de hoogtepunten blijken te zijn van de tocht?

Het genootschap is een grote club en die denkt natuurlijk ook snel in grote getallen en aantallen. Ditzelfde geldt ook voor herbergiers die als broodwinning hun herberg uitbaten. Met zo'n grote toeloop is het logisch dat zij denken: "Ik ben toch niet gek?" En dat zij kiezen voor schaalvergroting, efficiëntie en een kassa bij de voordeur .... Zich misschien onvoldoende realiserend dat deze acties, ook zo zijn reactie ten gevolge kan hebben ... De veeleisende pelgrim, een andere mentaliteit .....

Is het juist niet nu - met meer mensen op de weg, meer hang naar commercie ... -; een wezenlijke uitdaging voor iedereen met een pelgrimshart om op een creatieve en verrassende wijze antwoord te geven door gastvrijheid te bieden op de wijze zoals we dat ook zelf liefste zouden ontvangen. Kwaliteit en onze inspiratie als antwoord.

Gastvrijheid: ideaal & werkelijkheid

Uitdaging: kwaliteit en inspiratie!

Dus, terug naar die vraag ....

Zijn wij gevlucht voor de commercialiteit en de massaliteit?

Nee, wij herkennen dat niet, de negatieve sfeer, de klachten.

Wij zijn er op onze manier mee omgegaan, trouw aan onze idealen. Maar die medaille heeft ook een andere kant, onze aanpak is intensief. Tien jaar lang niet alleen de herberg verbouwen maar ook tegelijkertijd voor zes,zeven maanden open, 7 dagen per week, zoals ik al zei, van half zeven tot 10 in de avond. Elke twee weken nieuwe vrijwilligers, elke dag 18 nieuwe gasten. *Ja, we weten wij zijn een beetje gek!* Allemaal prachtig, maar ook vermoeiend, en met weinig ruimte voor privé.

U kunt zich wellicht voorstellen dat wij vonden dat wij onze bijdrage daar in Saint Jean Pied de Port wel hadden geleverd en toe waren aan een nieuwe uitdaging, een andere setting, een andere ontwikkeling ook voor onszelf. Zoals de pelgrims zeggen: "Ultreia", steeds weer verder ....

Herberg L'Esprit du Chemin in Le Chemin

Zo trokken wij verder, om opnieuw om een herberg te bouwen. Een pleisterplaats voor pelgrims onderweg, en voor pelgrims die al deze weg gingen. Een rustpunt om je weer te herbronnen. Een plek om weer te voelen wat het betekent om pelgrim te zijn in deze woelige wereld. Weer inspiratie op te doen, want de weg houdt niet op als je in Santiago aankomt. Een pelgrimsplek voor ontmoeting en bemoediging. Een nieuwe droom, een nieuwe uitdaging.

Leerdam....

Ter ere van mijn 50 jaar loop ik 50 dagen door Nederland, op zoek naar verhalen van pelgrims: hoe ging hun tocht na de camino verder...; ik krijg 125 adressen. Die dag loop ik langs de Waal, het is koud, guur, tegenwind en de hele dag regen, "waar zijn we mee bezig? ... mijn sokken zijn nat, en

Zaltbommel nog niet in zicht. Als ik in Waardenburg dan eindelijk langs een trap de Waalbandijk af ga, klinkt ineens door een hoge haag, klinkt ineens: "Pelgrim, kopje thee?!" Er volgt een hartverwarmende ontmoeting, mijn sokken op de verwarming ... van "vreemdeling" wordt ik ik; de ander 'jij'. Zo simpel! Zo eenvoudig! Zo rijk!

En dat wens ik u ook toe, pelgrims, wetenschappers, hier, gewoon thuis, of onderweg, bij de bushalte ....

Denk groot:

Dit leven is in wezen een herberg.

Wij zijn de bewoners.

De herbergiers.

Ik wens u toe dat u veel zult zeggen:

« Pelgrim. Vreemdeling.

Buitenstaander. Gast ...

Kopje thee? »

Ik dank u voor uw aandacht. En geef u, tot besluit, graag mijn lievelingsgedicht van Rumi mee voor onderweg.

DE HERBERG

Dit menszijn is een soort herberg:

elke ochtend weer nieuw bezoek

**Een vreugde, een depressie, een onbehagen
of een flits van inzicht**

komt als een onverwachte gast.

Verwelkom ze; Ontvang ze allemaal gastvrij!

**Zelfs als er een menigte verdriet binnenstormt
die met geweld je hele huisraad kort en klein slaat
behandel dan toch elke gast met eerbied.**

**Misschien komt hij de boel ontruimen
om plaats te maken voor een nieuwe vreugde.**

**De donkere gedachte, schaamte, het venijn
ontmoet ze glimlachend bij de voordeur
en vraag ze om erbij te komen zitten.**

Wees blij met iedereen die langskomt.

**De hemel heeft ze je stuk voor stuk gestuurd
om jou de weg te wijzen.**

Rumi (1202-1273)